

ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

18 травня 2016 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я № 1059/дп-16

Вища кваліфікаційна комісія суддів України у складі дисциплінарної палати:
головуючого - Патрюка М.В.,

членів палати: Весельської Т.Ф., Заріцької А.О., Макарчука М.А.,
Прилипка С.М. - доповідача,

розглянувши питання про відкриття дисциплінарної справи стосовно судді
апеляційного суду Запорізької області Крилової Олени Вікторівни за зверненням
Вельможко Катерини Харлампіївни,

встановила:

У липні 2015 року на адресу Комісії надійшла скарга Вельможко К.Х. щодо
поведінки судді апеляційного суду Запорізької області Крилової О.В.

Заявник скаржить на умисне порушення норм права та неналежне
ставлення судді до службових обов'язків, наслідком чого стало скасування
судового рішення у справі № 22-ц/778/1413/15 за апеляційною скаргою
приватного підприємства «Світточ» на рішення Запорізького районного суду
Запорізької області від 23 липня 2014 року у справі за позовом Вельможко К.Х.
до приватного підприємства «Світточ» про розірвання договору оренди землі та
стягнення заборгованості.

З урахуванням викладених обставин, скаржник просить Комісію притягнути
вказаного суддю до дисциплінарної відповідальності.

Відповідно до статті 95 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»
членом Комісії проведено перевірку викладених у зверненні фактів та обставин.

Розглянувши висновок члена Комісії та зібрані в процесі перевірки
матеріали, заслухавши доповідача, Комісія дійшла висновку, що у відкритті
дисциплінарної справи стосовно судді апеляційного суду Запорізької області
Крилової О.В. необхідно відмовити з таких підстав.

Установлено, що 19 травня 2015 року колегією суддів судової палати з
цивільних справ апеляційного суду Запорізької області у складі головуючого-
Крилової О.В., суддів Дзярука М.П. (доповідач у справі) та Трофимової Д.А.,
було розглянуто справу за апеляційною скаргою приватного підприємства
«Світточ» на рішення Запорізького районного суду Запорізької області від

23 липня 2014 року у справі за позовом Вельможко К.Х. до приватного підприємства «Світточ» про розірвання договору оренди землі та стягнення заборгованості.

За наслідками апеляційного розгляду апеляційну скаргу приватного підприємства «Світточ» задоволено. Рішення Запорізького районного суду Запорізької області від 23 липня 2014 року у вказаній справі скасовано та ухвалено нове рішення, яким у задоволенні позову Вельможко К.Х. до приватного підприємства «Світточ» про розірвання договору оренди землі та стягнення заборгованості - відмовлено.

На думку заявника, зазначене рішення суду ухвалене внаслідок неналежного ставлення головуючого до службових обов'язків судді та порушує права заявника.

Стосовно прийняття судом неналежного, на думку Вельможко К.Х., доказу, - складеної з численними недоліками розрахункової відомості, слід зазначити, що відповідно до статті 57 ЦПК України доказами є будь-які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення сторін, та інших обставин, які мають значення для вирішення справи.

Статтею 59 ЦПК України передбачено, що обставини справи, які за законом мають бути підтверджені певними засобами доказування, не можуть підтверджуватися іншими засобами доказування.

Відповідно до статті 60 ЦПК України на сторін покладено обов'язок довести ті обставини, на які вони посилаються як на підставу своїх вимог і заперечень. Доказуванню підлягають обставини, щодо яких у сторін та інших осіб, які беруть участь у справі, виникає спір.

Відповідно до пояснень судді, що підтверджуються наданими копіями окремих матеріалів справи вбачається, що у даній справі сторонам була надана можливість доведення своїх доводів та заперечень шляхом долучення до справи всіх доказів, які, на їх думку, впливали на обґрунтованість їх правових позицій.

Посилаючись у скаргі на неналежність наданих розрахункових документів, заявник разом з тим протягом розгляду справи не заявляв будь-яких клопотань щодо перевірки відомостей, зазначених у документах, та щодо справжності або підробленості у документах його підпису.

Згідно із статтею 212 ЦПК України суд оцінює належність, допустимість, достовірність кожного доказу окремо за своїм внутрішнім переконанням. Результати оцінки доказів відображаються в рішенні, у якому наводяться мотиви їх прийняття чи відмови в прийнятті.

У судовому рішенні зазначено підстави, з яких суд дійшов висновку про належність платіжної відомості та відомостей про отримання позивачем орендної плати.

Стосовно не своєчасного, на думку заявника, подання зазначеного доказу на стадії апеляційного розгляду слід зазначити таке.

У відповідності з постановою Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику розгляду цивільних справ в апеляційному порядку» № 12 від 24 жовтня 2008 року, відповідно до статті 303 ЦПК апеляційний суд при

перевірці законності й обґрунтованості рішення суду першої інстанції не має права виходити як за межі доводів апеляційної скарги, так і за межі вимог, заявлених у суді першої інстанції, крім випадків, передбачених частинами третьою та четвертою цієї статті.

За змістом пункту 6 частини третьої статті 295, частини другої статті 303 та пункту 1 частини 1 статті 309 ЦПК апеляційний суд може встановлювати нові обставини, якщо їх наявність підтверджується новими доказами, що мають значення для справи (з урахуванням положень про належність і допустимість доказів), які особа не мала можливості подати до суду першої інстанції з поважних причин, доведених нею, або які неправомірно не були цим судом прийняті та досліджені, або доказами, які судом першої інстанції досліджувались із порушенням встановленого порядку.

Вирішуючи питання щодо дослідження доказів, які без поважних причин не подавалися до суду першої інстанції, апеляційний суд повинен врахувати як вимоги частини третьої статті 27 ЦПК щодо зобов'язання особи, яка бере участь у справі, добросовісно здійснювати свої права та виконувати процесуальні обов'язки, так і виключне значення цих доказів для правильного вирішення справи.

З огляду на матеріали перевірки вбачається, що обставини справи пов'язані з питанням про те, чи отримувала позивач орендну плату. За таких умов з'ясування цих обставин мало суттєве значення для вирішення справи. Крім того, за частиною 4 статті 10 ЦПК суд сприяє всебічному і повному з'ясуванню обставин справи: роз'яснює особам, які беруть участь у справі, їх права та обов'язки, попереджує про наслідки вчинення або невчинення процесуальних дій і сприяє здійсненню їхніх прав у випадках, встановлених цим Кодексом. За відсутності відомостей про дотримання цих положень судом першої інстанції суд апеляційної інстанції надав обом сторонам можливість досліджувати ті докази, які стосуються обставин справи і, зокрема, отримання позивачкою орендної плати.

Крім того, суддею зазначено, що представник позивача клопотав про ознайомлення з наданими доказами та їх копіювання не заявляв, мав можливість у судовому засіданні висловити свою думку як з приводу належності доказів, так і з приводу доцільності залучення їх до справи. Це і було ним здійснено в судовому засіданні при апеляційному розгляді і це підтверджується журналом судового засідання та технічним аудіозаписом судового процесу. Представник позивача висловлював свою думку з приводу наданих документів, проте не заявляв про необхідність зняття ним копій з документу або про відкладення розгляду справи для надання йому можливості додаткового ознайомлення з наданими документами.

Стосовно вказаного заявником ігнорування судом питання існування форс-мажорних обставин, на які посилався відповідач, слід звернути увагу на те, що у судовому рішенні зазначено, що як вбачається з висновку Торгово-промислової палати від 17 вересня 2012 року та підтверджується відповідними актами, затвердженими управлінням агропромислового розвитку Запорізької районної державної адміністрації Запорізької області, протоколом № 16

засідання комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій Запорізької районної державної адміністрації Запорізької області, внаслідок сильних морозів у січні-лютому 2012 року на площах ПП «Світточ» загинули посіви озимої пшениці на площі 240 га, а внаслідок посухи весняно-літнього періоду 2012 року на площах ПП «Світточ» загинули посіви озимої пшениці на площі 162 га, проса на площі 170 га, соняшнику на площі 176 га, кукурудзи на зерно 137 га (а.с. 56). Таким чином, вказані вище несприятливі погодні умови, що спричинили загибель сільськогосподарських культур на площах ПП «Світточ» станом на 25 квітня 2012 року, 21 травня 2012 року та 01 серпня 2012 року, є форс-мажорними обставинами. Також у судовому рішенні міститься послання на те що, розрахункові відомості підтверджують факт отримання позивачем орендної плати за 2012-2013 роки відповідно до пункту 9 умов договору оренди землі від 05 листопада 2008 року, що засвідчено її особистим підписом.

Таким чином, суд досліджував як питання порушення орендарем строків та порядку оплати орендної плати, так і причини затримки. При цьому суд дійшов висновку про те, що у даному випадку не доведено систематичної несплати орендної плати, а мала місце лише затримка у виплаті орендної плати в повному обсязі за 2012 рік. При цьому суд послався на частину 1 статті 32 Закону України «Про оренду землі», пункту «д» частини 1 статті 141 ЗК України, за змістом яких підставою для розірвання договору є систематична несплата орендної плати.

Аналогічна правова позиція викладена у постанові Верховного Суду України від 12 грудня 2012 року у справі № 6-146цс12, яка відповідно до положень статті 360-7 ЦПК України є обов'язковою для всіх судів України.

Тож в межах заявлених позовних вимог суд досліджував питання про наявність або відсутність системи у невиконанні своїх обов'язків орендарем.

Стосовно посилання заявника на недослідження судом питання нецільового використання орендарем земельної ділянки слід зазначити, що з матеріалів перевірки вбачається, що такі посилання не підтверджуються фактичними обставинами справи, оскільки питання про цільове використання було предметом розгляду та у судовому рішенні наведені мотиви, з яких суд дійшов висновку про відмову у позові в цій частині. Так, як зазначено у рішенні суду відповідно до статті 24 Закону України «Про оренду землі» орендодавець має право вимагати від орендаря використання земельної ділянки за цільовим призначенням згідно з договором оренди; дотримання екологічної безпеки землекористування та збереження родючості ґрунтів, додержання державних стандартів, норм і правил; своєчасного внесення орендної плати.

Частиною 1 статті 32 зазначеного Закону передбачено, що на вимогу однієї із сторін договір оренди може бути достроково розірваний за рішенням суду у разі невиконання сторонами обов'язків, передбачених статтями 24, 25 цього Закону та умовами договору, в разі випадкового знищення чи пошкодження об'єкта оренди, яке істотно перешкоджає передбаченому договором використанню земельної ділянки, а також на підставах, визначених Земельним кодексом України та іншими законами України.

Згідно з пункту г частини 1 статті 141 ЗК України підставами припинення права користування земельною ділянкою є використання земельної ділянки не за цільовим призначенням. Під використанням земельної ділянки не за цільовим призначенням потрібно розуміти її використання з порушенням правил, передбачених статтею 19 Земельного Кодексу України. З аналізу зазначеного суд виходив з того, що підставою для розірвання договору оренди землі є саме факт використання земельної ділянки не за цільовим призначенням, а не власне невикористання земельної ділянки.

Тож суд врахував, що на підставі статті 32 Закону України «Про оренду землі» не слід ототожнювати поняття «невикористання земельної ділянки за призначенням» та «використання земельної ділянки не за цільовим призначенням», оскільки останнє поняття застосовується до випадків, коли на земельній ділянці із певним цільовим призначенням здійснюється діяльність, яка виходить за межі відповідного цільового призначення. Використання не за цільовим призначенням передбачає дію - використання, а за невикористання (бездіяльність) не передбачається позбавлення права користування. До того ж, як зазначив суд, матеріали справи не містять доказів, що невикористання земельної ділянки за призначенням станом на 01 квітня 2014 рік унеможливило подальше використання земельної ділянки для вирощування сільськогосподарських культур.

Таким чином, апеляційним судом були досліджені та оцінені надані сторонами докази відповідно до положень статті 112 ЦПК України, за якою суд оцінює докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному, об'єктивному та безпосередньому дослідженні наявних у справі доказів, а результати оцінки доказів суд відобразив у рішенні, в якому наводяться мотиви їх прийняття чи відмови у прийнятті.

Стосовно посилань Вельможко К.Х. на порушення прав позивача та інших осіб, внаслідок врахування правової позиції судді Крилової О.В., судом першої інстанції - Запорізьким районним судом Запорізької області, оскільки ним призупинено розгляд інших аналогічних справ за позовами власників земельних паїв мешканців с. Миколай-поле до ПП «Світточ» до вирішення по суті даної справи слід зазначити, що будь-яке зупинення провадження в інших справах не перешкоджає особам, які беруть участь у них, оскаржувати таке зупинення. Таке твердження не узгоджується з фактичними обставинами тому, що аналогічні справи були предметом розгляду, по них були ухвалені судові рішення, які набули чинності на час ухвалення рішення суду від 19 травня 2015 року, що підтверджується ухвалами Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

Відповідно до частини 1 статті 5 Закону України «Про судоустрій і статус судів» правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускається.

Відповідно до вимог статей 19, 126, 129 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що

передбачені Конституцією та законами України. Перевірка законності та обґрунтованості судових рішень належать до компетенції вищих судових інстанцій.

Згідно з правовою позицією Конституційного Суду України, викладеною у рішенні від 11.03.2011 № 2рп/2011, незалежність суддів полягає передусім у їхній самостійності, непов'язаності при здійсненні правосуддя будь-якими обставинами та іншою, крім закону, волею. Давати ж оцінку процесуальним діям суддів щодо розгляду конкретної судової справи може лише апеляційна та касаційна інстанції при перегляді судових рішень.

Згідно зі статтею 13 ЦПК України, особи, які беруть участь у справі, а також особи, які не беруть участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права та обов'язки, мають право на апеляційне та касаційне оскарження судових рішень у випадках та порядку, встановлених цим Кодексом.

Підстави дисциплінарної відповідальності судді визначені статтею 92 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Оскільки матеріалами перевірки не підтверджено відомості про наявність ознак дисциплінарного правопорушення в діях судді апеляційного суду Запорізької області Крилової О.В., Комісією не встановлено підстав для відкриття дисциплінарної справи стосовно вказаної судді.

Керуючись статтями 93-95, 101, 108 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Вища кваліфікаційна комісія суддів України у складі дисциплінарної палати

вирішила:

відмовити у відкритті дисциплінарної справи стосовно судді апеляційного суду Запорізької області Крилової Олени Вікторівни за зверненням Вельможко Катерини Харлампіївни.

Головуючий

М.В. Патрюк

Члени Комісії:

Т.Ф. Весельська

А.О. Заріцька

М.А. Макарчук